

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Akava suhtautuu yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamiseen varauksella. Ehdotuksessa on hyvää se, että muutos mahdollistaa avoimen koulutuksen järjestämisen aloilla, joilla koulutuksen järjestämisen kustannukset ovat korkeat. Ehdotettu muutos edistää samalla toivottavasti näiden alojen koulutuksen tarjonnan kasvamista.

Samalla on hyvä, että korkeakouluilla säilyy edelleen mahdollisuus periä pienempiä yksilömaksuja niiden opintojen osalta, joiden järjestämisen kustannukset ovat pienemmät. Uhkakuvana kuitenkin on, että enimmäismaksuista tulee uusi yleinen taso korkeakoulujen resurssipulan takia.

Ehdotettu muutos saattaa ohjata oppijoita tutkintokoulutuksen puolelle, kun uuden osaamisen hankkiminen tulee halvemmaksi tutkintokoulutuksen kautta. Tarvitsemme yksilöille kannusteita osallistua maksulliseen korkeakoulutukseen. Lisäksi on tärkeä tuoda osaamisen kehittämisen palvelut helposti saataville yksilöille ja yrityksille.

Riittävän ja laadukkaan koulutustarjonnan saamiseksi meidän tulee saada koulutuksen kysyntä nousemaan. Nykyisellä osallistujajoukolla on taustamuistion mukaan mahdollista, että hintojen nousu tulee vähentämään osallistujamääriä, joka voi johtaa joidenkin koulutusten loppumiseen ja koulutustarjonnan niukkenemiseen.

On huomioitava, että työnantajilla on erilaiset mahdollisuudet tarjota henkilöstölleen maksullista koulutusta. OKM:n perustelumuistioissa todetaan, että avoin yliopisto-opetus ja ammattikorkeakouluopetus ovat merkittäviä julkisen sektorin jatkuvan oppimisen koulutusmuotoja. Julkisella sektorilla, esimerkiksi sote-aloilla, työskentelevien mahdollisuus osallistua jatkossa työnantajan tarjoamana tai omakustanteisesti täydentävään koulutukseen tulee vaikeutumaan entisestään. Esimerkiksi henkilöstön koulutusmäärärahat ovat olleet julkisessa terveydenhuollossa niukat jo ennen sote-uudistusta ja on epätodennäköistä, että koulutusmäärärahat paranisivat lähivuosina. Huomioiden nykyiset henkilöstön riittävyyden haasteet, esimerkiksi sote-alalla, ei jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia tulisi heikentää.

Lisääajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

Akava ei kannata maksuasetukseen lisäaikamaksujen asettamista yliopistoihin tai uudelleenkirjautumismaksun korottamista.

Esitysluonnoksessa ei käsitellä lisäaikamaksun käyttöönoton taustoja ja vaikutuksia ammattikorkeakouluissa tai tarjota ehdotetuista toimenpiteistä vaikutusarviota.

Ehdotuksen mahdolliset vaikutukset yliopistojen läpäisyyn ovat huolestuttavat. Opiskelijoita tulee kannustaa valmistumaan ja korkeakoulutuksen läpäisyä on parannettava.

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

Ehdotettuja muutoksia perustellaan korkeakoulujen kasvavilla resursseilla koulutuksen järjestämiseen. Samalla kuitenkin Orpon hallitusohjelmassa linjataan korkeakoulujen perusrahoituksen leikkaamisesta samassa suhteessa kuin avoimen koulutuksen yksilömaksuista saatavan tuoton arvioidaan kasvavan.

Mikäli avointa koulutusta halutaan laajentaa ja kehittää, tarvitaan korkeakouluille resursseja. Enimmäismaksun kasvattaminen on oikea askel tähän suuntaan. Jos samalla leikataan toisaalta, ei kehitystyöhön vaadittavia resursseja todellisuudessa saada korkeakoulun käyttöön. Vaikka asia ei suoraan käsillä oleviin muutosehdotuksiin liitykään, sillä on välittömiä seurauksia asetusmuutosten tavoitteiden saavuttamiseen. Akava näkee, että määrärahaleikkauksia tulisi harkita vakavasti uudestaan.

Akava on myös huolissaan jatkuvan oppimisen rahoituksesta kokonaisuutena, kun samanaikaisesti myös muilla tavoilla heikennetään mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen

kehittämiseen työuran aikana, esimerkiksi aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttamisen kautta.

Opintojen maksuvelvoitteen kohdentuminen aiempaa vahvemmin yksioille tulee eriarvoistamaan opiskelijoita ja opintoihin pääsyä.

Esityksen mukaisten muutosten mahdollistaessa entistä laajemman skaalan hinnoittelun, täytyy tahtotilana olla se, että opiskelijavalintaväylänä käytettävät avoimen opinnot ovat opiskelijalle kohtuullisen hintaisia tai maksuttomia. Kalliiseen opiskelijavalintaväylään liittyy huomattava yhdenvertaisuusongelma, ja yliopistojen käytännöt ovat erittäin vaihtelevia tällä hetkellä.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

-

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

-

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaanne eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

-

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

-

Kouzmitchev Konstantin
Akava ry